

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

***PRINCIPALELE INOVAȚII
ALE
TRATATULUI DE LA LISABONA***

Cuprins

I. Introducere

1.1 Scurt istoric: de la Laeken la Lisabona

1.2 Douăsprezece inovații cheie introduse de Tratatul de la Lisabona

II. Structura Tratatului de la Lisabona

III. Instituțiile Uniunii Europene

3.1 Parlamentul European

3.2 Consiliul European

3.3 Consiliul Uniunii Europene

3.4 Comisia Europeană

3.5 Curtea de Justiție a Uniunii Europene

3.6 Banca Centrală Europeană

3.7 Curtea de Conturi

IV. Competențe și proces decizional

4.1 Diviziunea competențelor: o mai mare claritate

4.2 Noi domenii pentru votul cu majoritate calificată: o Uniune mai eficientă

V. Carta Drepturilor Fundamentale: o Uniune axată pe cetățeni

VI. Inițiativa cetățenească

VII. Parlamentele naționale: un rol sporit în adoptarea deciziilor

VIII. Politicile UE – noi baze de acțiune comunitară

8.1 Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție

8.2 Energie

8.3 Mediu – schimbări climatice

8.4 Politica de coeziune economică, socială și teritorială; Politica agricolă comună

IX. Rolul Uniunii ca actor global

9.1 Personalitatea juridică a Uniunii Europene

9.2 Procesul decizional în domeniul Politicii Externe și de Securitate Comună

9.3 Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate

9.4 Politica Comună de Securitate și Apărare

9.5 Vecinătatea Uniunii

9.6 Uniunea Europeană și Asistența pentru Dezvoltare

I. Introducere

1.1 Scurt istoric – de la Laeken la Lisabona

Noul Tratat a fost semnat la Lisabona la 13 decembrie 2007 de cele 27 de state membre ale Uniunii Europene (UE). Este primul tratat al Uniunii semnat de România în calitate de stat membru UE. Documentul amendează tratatele actuale în vigoare, fără a le înlocui. Numele său oficial este **Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene**.

Documentul este rezultatul unui proces mai îndelungat prin care s-a urmărit reformarea cadrului legal al Uniunii. Condițiile impuse de trecerea de la 15 la 27 de state membre în urma celui de-al cincilea val al extinderii au făcut necesară reformarea instituțiilor Uniunii, precum și a modului de luare a deciziilor la nivelul acesteia, în vederea sporirii eficienței întregului sistem comunitar. Tratatul anterior de la Amsterdam (1997) și Nisa (2001) au reprezentat pași înainte care au pregătit Uniunea pentru aceste transformări, însă modificările introduse s-au dovedit a fi insuficiente.

Prin urmare, guvernele statelor membre au decis lansarea unei dezbateri mai largi privind viitorul Uniunii Europene, care s-a desfășurat în jurul a patru teme esențiale: simplificarea tratatelor, delimitarea mai clară a competențelor între statele membre și Uniunea Europeană, statutul Cartei Drepturilor Fundamentale și rolul parlamentelor naționale. La sfârșitul anului 2001, statele membre au adoptat **Declarația de la Laeken**, care afirma necesitatea ca Uniunea să devină „mai democratică, mai transparentă și mai eficace”. Pe aceste baze, în 2002 au fost lansate lucrările *Convenției privind viitorul Europei*, care s-au desfășurat între februarie 2002 și iulie 2003, sub președinția lui Valéry Giscard d'Estaing, fost președinte al Franței și fost membru al Parlamentului European.

Convenția a reunit reprezentanți ai guvernelor și parlamentelor naționale atât din statele membre, cât și din statele candidate, precum și reprezentanți ai Parlamentului European și ai Comisiei Europene. România a participat și ea la aceste lucrări. În urma dezbaterilor, a fost elaborat un *Proiect de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa*. Acest document de lucru a fost negociat la nivelul guvernelor statelor membre în cadrul unei Conferințe Interguvernamentale (CIG), care a debutat în octombrie 2003 și s-a finalizat în iunie 2004 cu agreearea unei versiuni finale a *Tratatului de instituire a unei Constituții pentru Europa*, cunoscut și ca *Tratatul Constituțional*. Tratatul Constituțional a fost semnat la 29 octombrie 2004, la Roma, și a fost ratificat de 16 din cele 25 de state membre, precum și de România și Bulgaria (care la acea dată erau state candidate), însă nu a putut intra în vigoare, în urma respingerii acestui document în 2005, prin referendum, în două state membre.

După o pauză de reflecție instituită între iunie 2005 și decembrie 2006, procesul de reformă instituțională a fost relansat în ianuarie 2007, moment care a coincis, de altfel, cu aderarea României la Uniunea Europeană. La Consiliul European din iunie 2007, în urma unui proces de consultări intense cu statele membre UE, Președinția germană a Consiliului UE a prezentat un raport asupra viitorului Europei. Consiliul European a decis convocarea unei Conferințe Interguvernamentale (CIG) pentru elaborarea Tratatului de Reformă a Uniunii, și a adoptat un mandat clar și detaliat în acest sens. Astfel, mandatul prevedea ca viitorul Tratat să amendeze tratatele în vigoare la nivelul Uniunii (s-a renunțat la ideea înlocuirii acestora printr-un tratat unic), urmând, totodată, să fie preluată substanța inovațiilor prevăzute în Tratatul Constituțional.

Conferința Interguvernamentală a fost lansată la 23 iulie 2007. Textul final al Tratatului de Reformă elaborat la nivelul CIG a fost adoptat la Consiliul European informal de la Lisabona din 18-19 octombrie 2007. Noul tratat a fost semnat, la Lisabona, la 13 decembrie 2007. Acesta va intra în vigoare la 1 decembrie 2009, după ce a fost ratificat de toate statele membre. România s-a

numărat printre primele state care au ratificat, la 4 februarie 2008.

Tratatul de la Lisabona va oferi Uniunii instrumentele adecvate pentru a face față provocărilor complexe ale secolului 21, precum globalizarea, schimbările climatice, securitatea energetică, mediul și dezvoltarea durabilă, criminalitatea organizată sau imigrația.

1.2 Douăsprezece inovații cheie introduse de Tratatul de la Lisabona

1. Uniunea Europeană va avea un **Președinte stabil al Consiliului European**, cu un mandat de 2 ani și jumătate, cu posibilitatea de a fi reînnoit o singură dată.

2. Uniunea va avea un **Înalt Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate**, care-l va înlocui pe actualul Înalt Reprezentant pentru Politica Externă și de Securitate Comună/PESC. Noul Înalt Reprezentant va fi, în același timp, și vice-președinte al Comisiei.

3. **Numărul de membri ai Parlamentului European** este fixat la 750 plus președintele PE. Numărul minim și maxim de reprezentare a statelor membre a fost stabilit la 6, respectiv 96 de parlamentari europeni. România beneficiază de 33 de deputați europeni.

4. **Carta Drepturilor Fundamentale** dobândește statut juridic obligatoriu.

5. Tratatul mărește numărul domeniilor în care **Parlamentul European are dreptul de a aproba legislația europeană**,

împreună cu reprezentanții statelor membre din Consiliul UE (procedură cunoscută sub numele de „co-decizie”).

6. **Votul cu majoritate calificată** va deveni modalitatea obișnuită de vot în Consiliul UE. Se va renunța astfel la dreptul de veto în multe domenii ale acțiunii UE, întărindu-se capacitatea de acțiune comunitară.

7. **Deciziile luate cu majoritate calificată** vor avea nevoie, începând din 2014, de sprijinul a 55% dintre statele membre, reprezentând 65% din populația Uniunii Europene.

8. **Parlamentele naționale** dobândesc dreptul de a urmări actele legislative ale Uniunii, pentru a se asigura că atribuțiile sunt exercitate la cel mai adecvat nivel decizional (local, național sau european) – respectarea principiului subsidiarității.

9. Uniunea Europeană dobândește **personalitate juridică**.

10. Importanța **relațiilor de vecinătate ale Uniunii** este consacrată la nivel de Tratat, ca politică integrată.

11. Tratatul de la Lisabona recunoaște existența unor noi provocări la adresa Uniunii, precum **combaterea schimbărilor climatice**, promovând totodată **solidaritatea statelor membre în domeniul energiei**.

12. Statele membre se pot retrage din UE, urmând procedura prevăzută în acest sens de **clauza de retragere**.

II. Structura Tratatului de la Lisabona

Tratatul de la Lisabona este un tratat de **amendare** a tratatelor existente. La intrarea sa în vigoare, Tratatul de la Lisabona va amenda cele două tratate majore ale Uniunii: *Tratatul privind Uniunea Europeană* (TUE, Maastricht, 1992), precum și *Tratatul de instituire a Comunității Europene* (Roma, 1957). Acesta din urmă va fi redenumit *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene* (TFUE). O serie de Protocoale și de Declarații sunt anexate Tratatului.

Cu titlu separat va fi menținut Tratatul privind Comunitatea Energiei Atomice Europene (**Euratom**).

Tratatul privind Uniunea Europeană (**TUE**), așa cum este amendat de Tratatul de la Lisabona, reflectă cadrul general al Uniunii și principiile sale, incluzând, de asemenea, și dispozițiile specifice privind politica externă și de securitate comună a UE. Astfel, **TUE** amendat cuprinde un preambul și va fi structurat în șase părți:

- Titlul I: Dispozițiile comune;
- Titlul II: Dispozițiile privind principiile democratice;
- Titlul III: Dispozițiile privind instituțiile;
- Titlul IV: Dispozițiile privind formele de cooperare consolidată;

- Titlul V: Dispozițiile generale privind acțiunea externă a Uniunii și dispozițiile specifice privind politica externă și de securitate comună;

- Titlul VI: Dispozițiile finale.

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (**TFUE**) cuprinde regulile și modalitățile concrete de funcționare a UE, transpunând în practică elementele de principiu descrise în cadrul TUE. De asemenea, **TFUE** va detalia politicile Uniunii, cu excepția politicii externe și de securitate comună. Structura acestuia, în versiunea consolidată, va fi următoarea:

- Partea I: Principiile (art. 1 – 17);
- Partea a doua: Nediscriminarea și cetățenia UE (art. 18 – 25);
- Partea a treia: Politicile și acțiunile interne ale Uniunii (art. 26 – 197);
- Partea a patra: Asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări (art. 198 – 204);
- Partea a cincea: Acțiunea externă a Uniunii (art. 205 – 222);
- Partea a șasea: Dispoziții instituționale și financiare (art. 223 – 334);
- Partea a șaptea: Dispoziții generale și finale (art. 335 – 358).

III. Instituțiile Uniunii Europene

Atât Consiliul European, cât și Banca Centrală Europeană devin, prin Tratatul de la Lisabona, instituții ale Uniunii Europene. UE va cuprinde, astfel, șapte instituții: *Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul, Comisia Europeană, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Banca Centrală Europeană, Curtea de Conturi.*

3.1 Parlamentul European

Parlamentul European este ales la fiecare cinci ani și reprezintă cetățenii statelor membre UE. Ca și tratatele anterioare, Tratatul de la Lisabona sporește prerogativele și influența Parlamentului European, după cum urmează:

- La nivelul **procesului de legiferare**, se generalizează, cu foarte puține excepții, procedura de „co-decizie”, conform căreia Parlamentul European are puteri egale cu cele ale Consiliului Uniunii Europene (denumit de Tratat Consiliu), în ceea ce privește posibilitatea de a propune amendarea legislației supuse dezbaterii, precum și adoptarea ei finală;
- Este întărit **rolul de control** asupra deciziilor de natură legislativă pe care Comisia Europeană este abilitată să le ia, Parlamentul European având dreptul de a bloca adoptarea deciziilor pe care le consideră neadecvate;
- *Parlamentul European va avea o influență sporită în desemnarea Comisiei Europene; acesta va alege Președintele*

Comisiei, pe baza propunerilor formulate de Consiliul European; Parlamentul păstrează, de asemenea, dreptul de a aproba structura Comisiei Europene în ansamblul său și, eventual, de a o demite printr-un vot de cenzură;

- Este întărit rolul Parlamentului European în adoptarea **bugetului Uniunii**;
- Sunt extinse categoriile de acorduri internaționale ale Uniunii care necesită aprobarea formală a Parlamentului;
- Parlamentul a dobândit, de asemenea, dreptul de a **iniția revizuirea tratatelor constitutive**, precum și pe cel de a lua parte la procesul de revizuire.

În ceea ce privește componența Parlamentului European, numărul deputaților europeni a fost limitat la 750 plus Președintele PE. Distribuția locurilor se face conform principiului „proporționalității degresive”, stabilindu-se un prag minim de 6 reprezentanți și unul maxim de 96 reprezentanți/stat membru. Prin Tratatul de la Lisabona, România va beneficia de un număr de 33 de locuri în Parlamentul European. Consiliul European va avea competența de a decide asupra modificării componenței Parlamentului, prin vot unanim și după consultarea acestuia.

Prin derogare, în perioada 2009-2014, Parlamentul European are 754 de europarlamentari.

3.2 Consiliul European

Consiliul European este cunoscut încă din 1974 sub această denumire. El stabilește orientările și prioritățile politice generale ale Uniunii. Consiliul European este alcătuit din șefii de stat/de guvern ai statelor membre, cărora li se alătură președintele Comisiei. După intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Înalțul Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate va participa la lucrările Consiliului European. Tratatul de la Lisabona conferă acestei structuri statutul formal de instituție a Uniunii și precizează anumite modificări ale activității sale.

Principala noutate adusă de Tratatul de la Lisabona privește crearea poziției permanente de Președinte al Consiliului European. Este înlocuită, astfel, la nivelul Consiliului European, procedura actuală a președinției naționale semestriale, deținute prin rotație de către fiecare stat membru; președinția rotativă va fi menținută doar la nivelul Consiliului. Președintele Consiliului

European va fi ales prin vot cu majoritate calificată, pentru un mandat de 2 ani și jumătate, cu posibilitatea reînnoirii o singură dată. Noua poziție este incompatibilă cu exercitarea unei funcții naționale.

Președintele instituției va prezida lucrările Consiliului European, va acționa în sensul facilitării consensului între statele membre, va asigura dialogul cu alte instituții europene și va reprezenta Uniunea în exterior, fără a aduce atingere atribuțiilor unei alte funcții nou create, aceea de Înalț Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate.

De asemenea, Consiliul European:

- propune Președintele Comisiei Europene;
- numește Înalțul Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate;
- decide trecerea, în anumite domenii, de la procedura votului unanim la votul cu majoritate calificată.

Consiliul European se reunește de două ori pe semestru, la convocarea președintelui său. Totodată, președintele Consiliului European poate convoca o reuniune a acestuia în situații extraordinare.

3.3 Consiliul

Această instituție, constituită din reprezentanții statelor membre la nivel ministerial, rămâne principalul organ de adoptare a deciziei, alături de Parlamentul European. Tratatul de la Lisabona prevede câteva modificări organizatorice importante:

- restructurarea sistemului de exercitare a președinției Consiliului;
- practica rotației semestriale între statele membre este menținută, elementul de noutate fiind acela că un grup de trei state va putea asigura, în comun, pe o perioadă

de 18 luni, îndeplinirea unor funcții ale Președinției;

- acestea vor putea partaja președinția unor formațiuni/ organizări ale Consiliului pentru perioade mai lungi decât cele semestriale;

- structura formațiunilor/ organizărilor Consiliului este amendată, în sensul separării actualului Consiliu Afaceri Generale și Relații Externe (CAGRE) în două formațiuni distincte: Consiliul pentru Afaceri Generale (cu rol de orientare-coordonare a activității tuturor celorlalte

formațiuni/ organizări) și Consiliul pentru Relații Externe (care, prin excepție de la regula comună, va fi prezidat de Întitulul Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate). Lista celorlalte formațiuni/ organizări ale Consiliului (de ex. agricultură, mediu etc.) este stabilită prin decizie separată.

Procedura de adoptare a deciziilor la nivelul Consiliului: acestea se pot adopta în unanimitate, cu majoritate simplă sau cu majoritate calificată. În prezent, majoritatea calificată reprezintă un număr fix de voturi acordat fiecărui stat membru, în funcție de ponderea sa la nivelul Uniunii. Tratatul de la Lisabona modifică definiția

majorității calificate, aceasta fiind egală cu cel puțin 55% dintre statele membre, a căror populație cumulată va trebui să reprezinte cel puțin 65% din populația Uniunii. Noua formulă este prevăzută să intre în vigoare de la 1 noiembrie 2014.

Între 1 noiembrie 2014 și 31 martie 2017, orice stat membru poate cere ca votul cu majoritate calificată aplicat unei anumite decizii să urmeze regula stabilită prin **Tratatul de la Nisa (2001)**.

Potrivit Tratatului de la Lisabona, numărul domeniilor în care decizia se ia cu majoritate calificată în loc de unanimitate va crește.

3.4 Comisia Europeană

Comisia Europeană promovează interesul general al Uniunii Europene, revenindu-i totodată sarcina, printre altele, de a aplica politicile Uniunii, de a coordona programele acesteia și a asigura aplicarea corespunzătoare a tratatelor în vigoare.

Tratatul de la Lisabona aduce o serie de noutăți cu privire la componența Comisiei și desemnarea Președintelui acesteia. Astfel, Întitulul Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate va deveni - în virtutea acestei poziții - și membru al Comisiei, cu rang de vicepreședinte.

Tratatul de la Lisabona include o prevedere conform căreia, începând cu 2014, Comisia va fi alcătuită dintr-un număr de membri corespunzător cu două treimi dintre statele membre, cu excepția cazului în care Consiliul European decide modificarea acestui număr, hotărând în unanimitate.

La solicitarea Irlandei, Consiliul European din 11-12 decembrie 2008 a decis în unanimitate că va acționa în

sensul menținerii sistemului un stat/ un comisar pentru structura Comisiei și după 2014.

Odată cu implementarea Tratatului de la Lisabona, Președintele Comisiei Europene este ales de Parlamentul European cu majoritate de voturi, pe baza propunerii Consiliului European. În cazul respingerii acestei propuneri, procedura trebuie reluată prin prezentarea unui nou candidat. Consiliul European va trebui să ia în considerare rezultatele alegerilor pentru Parlamentul European atunci când va propune un anumit candidat la funcția de președinte al Comisiei. Colegiul de comisari este supus aprobării Parlamentului European.

Comisia Europeană va continua să adopte decizii, la toate nivelurile, prin majoritatea simplă a membrilor ei. Alocarea portofoliilor specifice ale acestora revine președintelui Comisiei, care va putea totodată schimba portofoliile comisarilor pe durata mandatului său.

3.5 Curtea de Justiție a Uniunii Europene

Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), care include Curtea de Justiție propriu-zisă și tribunalele

specializate, va continua să fie instituția responsabilă cu interpretarea și aplicarea legislației europene. Fiecare stat membru

va continua să fie reprezentat în cadrul Curții printr-un judecător (în prezent sunt 27 de judecători la CJUE).

Modificările aduse de Tratatul de la Lisabona privesc:

Organizarea CJUE: Consiliul va putea decide, cu majoritate calificată (în loc de unanimitate), asupra înființării de tribunale specializate sub egida Curții, precum și asupra modificării statutului acesteia.

Procedurile CJUE: Posibilitatea persoanelor fizice de a se adresa direct Curții este extinsă. De asemenea,

posibilitatea Comisiei de a acționa împotriva statelor membre care își încalcă obligațiile, adresându-se Curții este simplificată, prin eliminarea etapei „avizului motivat”.

Competențele CJUE: Competențele Curții privind verificarea conformității legislațiilor naționale cu dreptul comunitar sunt extinse asupra a numeroase aspecte incluse în domeniul justiției și afacerilor interne. De asemenea, Curtea poate să impună penalități mai mari statelor membre pentru încălcarea dreptului european.

3.6 Banca Centrală Europeană

Prin Tratatul de la Lisabona, Banca Centrală Europeană (BCE) devine instituție a Uniunii Europene. Tratatul îi conferă, de asemenea, puteri sporite de a adopta măsuri privind aspecte internaționale legate de uniunea monetară.

Banca Centrală Europeană este responsabilă, printre altele, pentru definirea și aplicarea politicii monetare a statelor membre care au adoptat moneda euro (state ce aparțin așadar zonei euro). Astfel, BCE are dreptul exclusiv de autorizare a emiterii de bancnote în zona euro.

3.7 Curtea de Conturi

Tratatul de la Lisabona aduce modificări minore Curții de Conturi.

IV. Competențe și proces decizional

4.1 Diviziunea competențelor - o mai mare claritate

Tratatul de la Lisabona specifică faptul că statele membre sunt cele care atribuie competențe Uniunii în vederea atingerii obiectivelor stabilite de comun acord. Atribuțiile care nu sunt conferite Uniunii aparțin statelor membre.

Totodată, Tratatul de la Lisabona marchează un progres important în ceea ce privește clarificarea distribuției de competențe între Uniunea Europeană și statele membre, stabilind trei mari categorii de competențe:

- Competențe exclusive;
- Competențe partajate;
- Competențe de susținere, coordonare sau completare.

Competențele exclusive sunt acelea în virtutea cărora numai Uniunea poate legifera, iar statele membre nu o pot face decât dacă sunt mandatate expres în acest sens de către Uniune. Competențele exclusive ale UE se exercită în 5 domenii:

- uniunea vamală;
- regulile de concurență necesare pentru funcționarea pieței interne a UE;
- politica monetară (doar față de țările care au adoptat moneda comună „euro”);
- conservarea resurselor piscicole în cadrul politicii comune de pescuit;
- politica comercială comună.

De asemenea, încheierea anumitor categorii de acorduri internaționale se numără la rândul ei printre competențele exclusive ale Uniunii.

Competențele partajate (sau mixte) presupun faptul că dreptul statelor membre de a legifera este condiționat de neexercitarea de către Uniune a propriei competențe de legiferare sau de renunțarea de către aceasta la legislația adoptată într-o anumită materie. Domeniile de competență mixtă sunt cele mai

numeroase. Pentru ilustrare, pot fi menționate următoarele:

- piața internă;
- coeziunea economică, socială și teritorială;
- agricultura;
- transportul;
- energia;
- rețelele transeuropene;
- protecția mediului;
- protecția consumatorilor;
- spațiul de libertate, securitate și justiție;
- aspecte ale politicii sociale etc.

Domeniul competențelor partajate este deschis, putând fi oricând adăugate noi competențe pe lista respectivă.

Există, de asemenea, domenii în care competența Uniunii se rezumă la **sprijinirea, coordonarea sau suplimentarea acțiunii statelor membre**, fără ca acțiunea Uniunii să poată conduce la armonizarea reglementărilor naționale:

- protecția și îmbunătățirea sănătății umane;
- industrie;
- cultură;
- turism;
- educație, formare profesională, tineret și sport;
- protecție civilă;
- cooperare administrativă.

Acestor tipuri de competențe li se adaugă, ca politici separate și specifice, politica externă și de securitate comună (**PESC**) și coordonarea politicilor economice și de ocupare a forței de muncă. Uniunea Europeană va avea astfel un rol de coordonare a acțiunilor statelor membre în ceea ce privește:

- politicile economice;
- politicile de ocupare a forței de muncă;
- politicile sociale.

De asemenea, Uniunea va avea un rol specific în domeniul PESC.

Pentru a evita stabilirea unui catalog prea rigid al competențelor Uniunii, Tratatul de la Lisabona prevede o procedură specifică, adevărată **clauză de flexibilitate**, care permite adecvarea competențelor Uniunii la obiectivele stabilite în Tratat.

Astfel, Consiliul, hotărând în unanimitate, poate adopta măsuri corespunzătoare în cazul în care o acțiune a Uniunii este necesară pentru a atinge unul dintre obiectivele tratatelor, iar atribuțiile necesare în acest sens nu sunt specificate. Consiliul acționează la

propunerea Comisiei și după aprobarea Parlamentului European.

Indiferent de procedura decizională aplicabilă, Consiliul își exprimă voința prin vot. De-a lungul timpului, ca urmare a extinderii Uniunii Europene, probabilitatea unui blocaj decizional prin exercitarea dreptului de veto al statelor membre a crescut. Astfel, aria de aplicare a regulii unanimității a fost restrânsă, iar deciziile în tot mai multe domenii au ajuns să fie luate cu majoritate calificată. Particularitățile acestei reguli au fost expuse în Secțiunea 3.3.

4.2 Noi domenii pentru votul cu majoritate calificată - o Uniune mai eficientă

Tratatul de la Lisabona continuă tradiția tratatelor din ultimii ani, prevăzând noi extinderi ale sferei de aplicare a votului cu majoritate calificată în Consiliu. Procedura votului cu majoritate calificată va înlocui regula unanimității în numeroase domenii în care aceasta este aplicabilă în prezent. Se va realiza cea mai amplă extindere a majorității calificate operate până acum.

Trecerea la majoritate calificată privește atât domenii tehnice, cât și anumite subiecte aparținând unor domenii foarte sensibile, precum controlul frontierelor, azilul sau migrația. Alte domenii importante în care Tratatul stabilește regula majorității calificate sunt: dreptul de stabilire; transporturile; politica spațială; energie; sport; turism; protecție civilă; cooperarea

structurată permanentă în domeniul apărării.

Numeroase domenii rămân totuși guvernate de regula unanimității. Este vorba îndeosebi de: fiscalitate, măsurile de armonizare în domeniul securității sociale și al protecției sociale, procedura de revizuire a tratatelor, precum și cea mai mare parte a politicii externe și de securitate comune.

Cu toate acestea, în toate aceste domenii (mai puțin în ceea ce privește deciziile având implicații militare sau în domeniul apărării), Consiliul European poate, în baza unui vot unanim, să împuternicească Consiliul să adopte măsuri cu majoritate calificată. Această așa-numită **clauză-**

pasarelă este menită să evite modalitatea amendarea tratatelor. greoaie de modificare a regulii de vot prin

V. Carta Drepturilor Fundamentale

Carta este un document separat de Tratatul de la Lisabona, dar căruia Tratatul îi recunoaște valoarea juridică obligatorie. Carta reprezintă documentul prin care Uniunea își confirmă atașamentul la unul din principiile sale de bază, și anume respectarea drepturilor fundamentale. Carta reunește pentru prima dată, în cadrul unui text unitar, principalele drepturi (politice, civile, economice, sociale etc.) de care beneficiază locuitorii Uniunii, conferindu-le o vizibilitate mai puternică și subliniindu-le astfel importanța.

Elaborarea Cartei a fost realizată de o Convenție care s-a reunit în perioada 1999-2000 și a cuprins reprezentanți ai guvernelor statelor membre, parlamentelor naționale, Parlamentului European, Comisiei Europene și ai altor organisme europene. Convenția a asociat la dezbaterile sale și societatea civilă, documentul final luând în considerare propunerile acesteia. A fost posibilă astfel crearea unui text cu o puternică legitimitate democratică. Carta a fost semnată și proclamată de către președinții Comisiei Europene, Parlamentului European și Consiliului în cadrul Consiliului European de la Nisa, din decembrie 2000. Textul Cartei a fost preluat și proclamat din nou de cele trei instituții, la 12 decembrie 2007, în cadrul sesiunii plenare a Parlamentului European.

Carta preia drepturile înscrise în texte deja consacrate (precum *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*) sau în alte documente europene (*Carta socială europeană*, *Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale muncitorilor*, *Convențiile Consiliului European privind drepturile omului și biomedicina și respectiv protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal*).

Drepturile menționate sunt structurate într-un preambul și **6 capitole**: demnitate, libertăți, egalitate, solidaritate, cetățenie, justiție. Acestea li se adaugă o secțiune privind prevederile generale. Cele șase capitole ale Cartei cuprind:

- drepturi civile și politice: dreptul la viață, interdicția torturii, libertatea de expresie, de reuniune și asociere etc.;
- drepturi ce decurg din calitatea de cetățean european: dreptul de a alege și a fi ales la alegerile europene și municipale, libertatea de circulație și de ședere, dreptul de petiție etc.;
- drepturi economice și sociale: dreptul la proprietate, dreptul la negociere și acțiune colectivă, protecția în caz de concediere nejustificată, securitatea socială și asistența socială, accesul la serviciile de interes economic general etc.;
- drepturi legate de evoluția societății și dezvoltarea noilor tehnologii de comunicație și a bio-tehnologiei: dreptul la integritatea persoanei, protecția datelor cu caracter personal;
- drepturi procedurale: dreptul la un recurs efectiv, prezumția de nevinovăție, dreptul la apărare etc.

Carta va putea fi utilizată de cetățenii și rezidenții UE pentru contestarea în instanță a deciziilor luate de

instituțiile europene și de statele membre. În cazul invocării prevederilor Cartei împotriva statelor membre, trebuie precizat că acestea pot fi invocate doar împotriva acelor acte adoptate în aplicarea dreptului Uniunii Europene, dacă acestea încalcă drepturile fundamentale ale cetățeanului (spre exemplu: în transpunerea prevederilor unei directive). Ca atare, Carta nu poate fi invocată în cazul unor dispute bazate pe dreptul intern al unui stat membru, chiar dacă acesta încalcă drepturile cetățeanului.

Tratatul prevede, de asemenea, posibilitatea aderării Uniunii Europene la *Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale*. Aderarea Uniunii la *Convenția Europeană* va fi decisă prin vot cu unanimitate și nu va aduce atingere competențelor Uniunii definite prin Tratat. Nici aderarea la CEDO, nici prevederile Cartei nu extind competențele Uniunii Europene definite de tratatele în vigoare.

VI. Inițiativa cetățenească

Tratatul de la Lisabona introduce o nouă prevedere care permite unui milion de cetățeni dintr-un număr semnificativ de state membre să ceară direct Comisiei Europene luarea în discuție a unei inițiative de care sunt interesați, într-unul dintre domeniile de competență ale UE. Pentru implementarea acestei inițiative, este nevoie de adoptarea unui act legislativ

european care să detalieze modalitățile de aplicare ale prevederii. În acest scop, Comisia Europeană a lansat o consultare publică a cetățenilor europeni din toate statele membre, prin publicarea unei Cărți verzi. Documentul poate fi accesat la pagina de internet: http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/citizens_initiative/index_ro.htm.

VII. Parlamentele naționale: un rol sporit în adoptarea deciziilor

Tratatul de la Lisabona conferă parlamentelor naționale noi atribuții și o serie de competențe consolidate privind procesul decizional al UE. Astfel, conform Tratatului de la Lisabona, parlamentele naționale:

- sunt informate cu privire la propunerile legislative la nivel european; acestea primesc documente precum agendele Consiliului, comunicările Comisiei sau programul legislativ al Comisiei;
- vor participa la procedurile viitoare de revizuire a Tratatelor;
- vor fi informate cu privire la cererile de aderare la UE;
- vor participa la mecanismele de evaluare a punerii în aplicare a politicilor UE în domeniul afacerilor interne (migrație, supravegherea frontierelor, combaterea traficului ilegal de persoane, arme, droguri);
- vor fi implicate în supravegherea activităților **Europol și Eurojust**.

De asemenea, parlamentele naționale vor supraveghea respectarea principiului subsidiarității (conform căruia Uniunea Europeană nu acționează în anumite domenii decât dacă acțiunea sa

este mult mai eficientă decât cea la nivel național, regional sau local).

Astfel, după primirea propunerilor legislative, parlamentele naționale vor avea la dispoziție un interval de 8 săptămâni înainte de începerea discuțiilor în Consiliu pentru a verifica dacă propunerile legislative corespund principiului subsidiarității. Parlamentele naționale vor prezenta un *aviz motivat* în care vor indica dacă o anumită propunere a Comisiei respectă sau nu principiul subsidiarității.

În cadrul acestui mecanism, fiecare parlament național dispune de două voturi. Dacă cel puțin o treime dintre parlamentele naționale (un sfert, în cazul propunerilor privind cooperarea polițienească și judiciară în materie penală) consideră că o propunere legislativă încalcă principiul subsidiarității, Comisia este obligată să o reexamineze. În cazul în care Comisia decide menținerea textului în forma inițială, trebuie să își motiveze opțiunea.

Dacă majoritatea parlamentelor naționale consideră că o propunere este neconformă cu regula subsidiarității, iar Consiliul și Parlamentul European susțin la rândul lor această opinie, inițiativa respectivă nu își mai poate continua cursul.

Puterea parlamentelor naționale de a proteja principiul subsidiarității este întărită și prin posibilitatea oferită statelor membre de a promova, în numele acestora, recursuri în fața Curții de Justiție în legătură cu orice act legislativ european care nu respectă acest principiu.

VIII. Politicile UE – noi baze de acțiune comunitară

Principalele aspecte de noutate introduse de Tratatul de la Lisabona cu privire la politicile Uniunii privesc **spațiul de libertate, securitate și justiție, energia și mediul**. De asemenea, Tratatul de la Lisabona introduce noi baze juridice, precum cele privind **sportul sau politica spațială**.

Noul Tratat nu aduce modificări fundamentale politicilor Uniunii, în special politicii agricole comune, celor 4 libertăți de circulație (a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor), politicii de

concurență, politicii comerciale comune, coeziunii economice și sociale (inclusiv fondurilor structurale și de coeziune), politicii sociale, protecției consumatorilor, cercetării, politicii economice și monetare, rețelelor transeuropene, industriei, sănătății publice, culturii etc.

8.1 Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție

Uniunea Europeană se autodefiniște ca spațiu de libertate, securitate și justiție. Libertatea de circulație de care beneficiază cetățenii europeni este dublată de o cooperare polițienească și judiciară adecvată pentru protejarea acestora în raport cu criminalitatea organizată sau terorismul.

Noul Tratat crește eficiența procesului decizional în acest domeniu, prin extinderea votului cu majoritate calificată și transformarea acestei proceduri în modalitatea obișnuită de vot, cu un număr limitat de excepții. În prezent, conform tratatelor europene în vigoare, majoritatea deciziilor luate în domeniul cooperării polițienești și judiciare în materie penală sunt supuse unanimității.

Tratatul de la Lisabona întărește **Europol**¹ și **Eurojust**², pentru a putea răspunde într-un mod mai operativ actelor de criminalitate organizată, rețelelor de trafic de persoane sau infracțiunilor de spălare de bani.

Tratatul de la Lisabona prevede posibilitatea stabilirii progresive a unui sistem integrat de gestiune a frontierelor externe ale Uniunii și consolidarea competențelor **FRONTEX** - Agenția europeană pentru gestionarea cooperării operaționale la frontierele externe. Gestiunea frontierelor externe ale UE reprezintă un domeniu de mare relevanță pentru România, statul membru care dispune de cea de-a doua frontieră

¹ Oficiul european de poliție (Europol) este un corp alcătuit din ofițeri de poliție din statele membre și se ocupă de criminalitatea organizată transnațională (schimb de informații între serviciile statelor membre privind infracțiuni precum terorismul, traficul cu ființe umane etc.). Nu are atribuții operaționale.

² Corp alcătuit din procurori, magistrați sau ofițeri de poliție, detașați de statele membre în vederea întăririi cooperării judiciare în domeniul penal și a coordonării anchetelor și a urmăririlor penale între autoritățile competente din statele membre.

externă a Uniunii, ca lungime, după Finlanda.

În același timp, Tratatul de la Lisabona confirmă angajamentul UE pentru o **politică comună în domeniul migrației**. O abordare coerentă a migrației va permite o gestionare eficientă a fluxurilor migratoare, în acord cu evoluția economică și demografică a Uniunii. Noul Tratat va consolida instrumentele UE pentru combaterea imigrației ilegale și a traficului de ființe umane.

În contextul creșterii fluxurilor de imigranți dinspre statele terțe, preocupările statelor membre s-au îndreptat inclusiv către crearea unor reguli comune și a unui regim unitar în domeniul azilului. **Tratatul de la Lisabona creează, de aceea, bazele unui sistem european comun în**

domeniul azilului, care ar putea conduce, în timp, la instituirea unei politici comune a azilului la nivel european. Regimul european al azilului ar urma să prevadă proceduri comune de acordare și de retragere a dreptului la azil, precum și un statut uniform pentru solicitanții de azil.

În ceea ce privește chestiunile penale, Tratatul va face posibilă adoptarea unor reguli minime pentru definirea și condamnarea anumitor infracțiuni transfrontaliere, precum terorismul, traficul de arme și droguri, spălarea de bani, exploatarea sexuală a femeilor, criminalitatea electronică etc.

8.2 Energie

Tratatul de la Lisabona include pentru prima dată o secțiune specifică dedicată energiei, inaugurând astfel baza legală pentru acțiunea Uniunii în acest domeniu. Dată fiind natura strategică a sectorului energetic, Tratatul de la Lisabona acordă Uniunii Europene competențe partajate cu statele membre în privința asigurării funcționării eficiente a

pieței energiei, în special în ceea ce privește aprovizionarea cu energie a statelor membre, asigurarea resurselor energetice și dezvoltarea de resurse energetice regenerabile. Noile competențe comunitare în acest domeniu nu afectează totuși dreptul statelor membre de a lua măsurile necesare în vederea asigurării propriei aprovizionări cu energie.

De asemenea, Tratatul de la Lisabona stabilește **principiul solidarității** între statele membre în acest domeniu – **clauza de solidaritate** în domeniul energiei. Astfel, în cazul în care un stat membru se confruntă cu dificultăți grave în aprovizionarea cu energie, Uniunea Europeană poate adopta măsuri pentru remedierea acestei situații.

8.3 Mediu – schimbări climatice

Acțiunea Uniunii în domeniul energiei trebuie să ia în considerare necesitatea protejării și ameliorării mediului înconjurător. Tratatul de la Lisabona recunoaște combaterea schimbărilor climatice drept una dintre cele

mai importante provocări la nivel global și identifică măsuri prin care Uniunea să poată răspunde acestora. Noul Tratat al Uniunii confirmă obiectivele privind protecția mediului incluse în Tratatul de la Nisa, care fac referire la asigurarea unei dezvoltări durabile a Europei și a unor standarde înalte de protecție a mediului, precum și la promovarea dezvoltării durabile în contextul activităților Uniunii în plan internațional. Ca o inovație, Tratatul de la Lisabona include, de asemenea, obiectivul promovării în plan internațional a măsurilor privind combaterea schimbărilor climatice.

8.4 Politica de coeziune economică, socială și teritorială Politica agricolă comună

Tratatul include între obiectivele Uniunii „**coeziunea economică, socială și teritorială**”. Termenul de „coeziune teritorială”, care apare în premieră în textul tratatului, reflectă dorința autorităților locale și regionale ca specificitățile teritoriale existente în cadrul Uniunii Europene să fie mai bine recunoscute. Tratatul de la Lisabona recunoaște că o atenție specială trebuie acordată zonelor rurale, celor de tranziție industrială sau celor cu handicap natural sau demografic grav și permanent.

Noul Tratat aduce modificări ale **procesului decizional** care să permită o mai mare participare a beneficiarilor săi la formularea acestei politici. Astfel, reglementările referitoare la fondurile europene structurale și de coeziune urmează să se adopte în viitor cu deplina participare a Parlamentului European, alături de Consiliu. În acest mod, este înlocuită procedura actuală,

în care Parlamentul nu are decât posibilitatea de a aproba sau nu aceste decizii, fără a putea introduce amendamente proprii. Procesul decizional cunoaște, totodată, o simplificare, în sensul că, la nivelul Consiliului, deciziile se vor lua cu **majoritate calificată**, în locul unanimității.

Modificări relevante pentru coeziunea economică au fost aduse și în planul luării deciziilor legate de politica agricolă comună. Elemente importante ale acesteia, precum adoptarea textelor de bază privind politica agricolă comună, vor fi decise în viitor pe baza unei implicări egale din partea Parlamentului European și a Consiliului. În acest fel, interesele specifice, locale și regionale, vor putea fi promovate mai bine decât în condițiile actuale, când Parlamentul este doar consultat, iar deciziile finale și detaliile lor revin exclusiv Consiliului.

IX. Rolul Uniunii ca actor global

9.1 Personalitatea juridică a Uniunii Europene

Potrivit tratatelor europene în vigoare, Uniunea Europeană nu beneficiază de personalitate juridică, singura dotată cu personalitate juridică fiind Comunitatea Europeană. În urma intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Comunitatea Europeană va înceta să existe. *Acquis*-ul Comunității va fi preluat în întregime de Uniunea Europeană, care va dispune în același timp de personalitate juridică.

Astfel, pentru prima dată în istoria construcției comunitare, Uniunea Europeană va dobândi personalitate juridică. Această inovație a Tratatului de la

Lisabona va avea efecte importante asupra acțiunii externe a Uniunii. Crearea unei singure entități juridice va asigura o mai bună reprezentare a Uniunii la nivel internațional și va contribui, totodată, la consolidarea rolului UE ca actor global. O Uniune Europeană dotată cu personalitate juridică va avea astfel posibilitatea de a adera la *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*. Uniunea va avea capacitatea de a deveni membru al organizațiilor internaționale și va putea acționa într-un mod mai coerent și mai eficace în cadrul relațiilor sale la nivel global.

9.2 Procesul decizional în domeniul politicii externe și de securitate comună

Tratatul de la Lisabona prevede faptul că domeniul politicii externe și de securitate comună (PESC) este supus unor reguli și proceduri speciale. Acesta consacră, în fapt, particularitatea PESC, domeniu care rămâne, în continuare, supus metodei interguvernamentale de adoptare a deciziilor și, în mod preponderent, votului în unanimitate³. Cu

toate acestea, noul Tratat introduce o nouă dispoziție (*clauză pasarelă*) care permite Consiliului European să decidă, prin vot în unanimitate, extinderea votului cu majoritate calificată în domeniul PESC, pentru o dată ulterioară. Deciziile cu implicații militare sau de apărare vor necesita în continuare vot în unanimitate.

Deciziile adoptate în domeniul PESC prezintă, de asemenea, un caracter special, acestea nefiind, cu unele excepții

³ Cazurile în care deciziile se iau cu majoritate calificată sunt clar specificate:

- în cazul în care se adoptă o decizie care definește o acțiune sau o poziție a Uniunii, în temeiul unei decizii a Consiliului European privind interesele și obiectivele strategice ale Uniunii;
- în cazul în care se adoptă o decizie privind o acțiune sau o poziție a Uniunii, la propunerea Înalțului Reprezentant, prezentată în urma unei cereri exprese pe care Consiliul

European i-a adresat-o din proprie inițiativă, sau din inițiativa Înalțului Reprezentant;

- în cazul în care se adoptă o decizie care pune în aplicare o decizie europeană ce definește o acțiune sau o poziție a UE;

- în cazul în care se adoptă o decizie privind numirea unui reprezentant special.

notabile, supuse controlului Curții de Justiție a Uniunii Europene.

9.3 Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate

Crearea postului de Înalt Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate reprezintă una dintre inovațiile majore introduse de Tratatul de la Lisabona. Înaltul Reprezentant este numit de Consiliul European, cu acordul Comisiei Europene. Mandatul acestuia va cuprinde atât responsabilitățile actualului Înalt Reprezentant pentru PESC, cât și atribuțiile în materie de relații externe ce aparțin Comisiei Europene.

Înaltul Reprezentant va ocupa o poziție centrală în cadrul instituțional european și va fi în măsură să ofere Uniunii o voce mai puternică pe scena internațională. Tratatul de la Lisabona conferă un dublu rol Înaltului Reprezentant. Acesta va asigura, pe de-o parte, președinția Consiliului Afaceri Externe (format din miniștrii de externe ai statelor membre) și, pe de altă parte, va fi vicepreședinte al Comisiei Europene. Printre atribuțiile care îi revin se numără, de asemenea, **dreptul de inițiativă** în domeniul PESC și reprezentarea Uniunii față de terți și în cadrul organizațiilor și

9.4 Politica Europeană de Securitate și Apărare

Tratatul inovează considerabil în domeniul Politicii Europene de Securitate și Apărare (PESA), urmărind obiectivul de a întări dimensiunea de securitate a UE.

Astfel, Tratatul extinde numărul misiunilor Uniunii în domeniul apărării. În prezent, acestea (așa numitele misiuni **Petersberg**⁴) privesc misiunile umanitar

conferințelor interguvernamentale (de ex., acesta poate prezenta o poziție comună a UE în cadrul Consiliului de Securitate al ONU).

Înaltul Reprezentant va fi asistat în activitatea sa de un **Serviciu European de Acțiune Externă (SEAE)**. Acesta ar urma să fie alcătuit din funcționarii serviciilor competente ale Secretariatului General al Consiliului și Comisiei, precum și din diplomați naționali detașați de către statele membre. Componenta noului Serviciu va urmări convergența politicilor externe ale statelor membre, precum și crearea unei culturi comune a statelor în domeniul extern. Organizarea și funcționarea **SEAE** vor face obiectul unei decizii a Consiliului, decizie care va fi adoptată ulterior intrării în vigoare a **Tratatului de la Lisabona**, în baza unei propuneri a Înaltului Reprezentant, după consultarea Parlamentului European și obținerea aprobării Comisiei Europene. Consiliul European din 29 - 30 octombrie 2009 a indicat că este avută în vedere adoptarea acestei decizii de către Consiliu cel târziu până la sfârșitul lunii aprilie 2010.

și de evacuare, misiunile de menținere a păcii și misiunile de gestiune a crizelor. Tratatul de la Lisabona adaugă misiuni precum acțiunile comune de dezarmare, misiunile de consiliere și asistență în domeniul militar, misiunile de prevenire a conflictelor și operațiunile de stabilizare la sfârșitul conflictelor, precum și misiuni ce pot contribui la lupta împotriva terorismului, inclusiv prin sprijinul adus statelor terțe pentru combaterea terorismului pe propriul teritoriu.

Tratatul introduce, în premieră, o **clauză de apărare reciprocă** conform căreia, în cazul în care un stat membru ar face obiectul unei agresiuni armate pe teritoriul său, celelalte state membre sunt

⁴ Acestea au fost definite pentru prima oară în declarația Consiliului de miniștri ai Uniunii Europene Occidentale de la Petersberg (Germania), la 19 iunie 1992.

obligate să îi acorde ajutor și asistență prin toate mijloacele de care dispun.

Tratatul de la Lisabona include, de asemenea, o **metodă simplificată** pentru întărirea cooperării între statele membre în acest domeniu, anume cooperarea

structurată permanentă. Astfel, statele membre care au capacități militare mai importante se pot angaja să ia parte la misiunile cele mai exigente în domeniul apărării indicate mai sus.

9.5 Vecinătatea Uniunii

Pentru prima dată în istoria construcției europene, importanța relațiilor de vecinătate ale Uniunii este consacrată la nivel de tratat, ca politică integrată.

Tratatul de la Lisabona conferă așadar un cadru legal stabilirii de relații privilegiate între Uniune și statele din vecinătate. În prezent, o parte dintre acestea sunt incluse în conceptul Politicii Europene de Vecinătate ca state care au o cooperare strânsă cu Uniunea Europeană, bazată pe consolidarea prosperității, stabilității și securității.

Totodată, aceasta implică încheierea de acorduri specifice între Uniune și statele respective privind instituirea de drepturi și obligații reciproce, precum și posibilitatea întreprinderii de acțiuni comune. Implementarea acestora este supusă consultărilor periodice. În prezent, **Politica Europeană de Vecinătate** se fundamentează pe planurile de acțiune bilaterale, aprobate de Uniune și de fiecare partener. Planurile stabilesc un program de reforme economice și politice cuprinzând priorități pe termen scurt și mediu.

9.6 Uniunea Europeană și Asistența pentru Dezvoltare

Uniunea este cel mai important furnizor de ajutor umanitar pentru țările în curs de dezvoltare. Tratatul consolidează aranjamentele existente în domeniul cooperării pentru dezvoltare și definește mai exact obiectivul privind „**reducerea și, pe termen lung, eradicarea sărăciei**”. Noul Tratat inovează, oferind o bază legală specifică pentru acțiunile Uniunii care vizează acordarea ajutorului umanitar, și deschide posibilitatea constituirii unui corp voluntar european pentru acordarea de ajutor umanitar.

9.7 Clauza de solidaritate

Tratatul precizează că statele membre acționează solidar atunci când unul dintre ele este victima unui atac terorist sau a unei calamități naturale sau produse de om.

Astfel, statele membre vor acționa în comun, în spirit de solidaritate, în cazul în care un stat membru este victima unor asemenea catastrofe naturale (ex.: secetă,

incendii, inundații, cutremure etc.). Același principiu al solidarității se aplică dacă un stat membru este supus atacurilor teroriste.

În toate aceste cazuri, potrivit Tratatului de la Lisabona, Uniunea Europeană mobilizează, pe baza *clauzei de solidaritate*, toate instrumentele de care dispune, inclusiv mijloacele militare puse la dispoziția sa de statele membre.

The background of the entire page is the flag of the European Union, featuring a blue field with twelve five-pointed gold stars arranged in a circle. The flag is slightly wrinkled and has a soft glow.

Link-uri utile:

www.mae.ro

http://europa.eu/abc/treaties/index_en.htm

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:RO:HTML>

www.ier.ro

Fotografiile incluse în acest document au fost preluate de pe site-ul Comisiei Europene (Serviciul Audiovizual) - http://ec.europa.eu/avservices/home/index_fr.cfm